

NATIONAAL ROMA PLATFORM

Ronde tafel genderdimensie

Brussel, 23 april 2018

Doel van de ronde tafel

In 2016 richtte het Belgisch nationaal Roma contactpunt – met de steun van de Europese Commissie – het Belgisch nationaal Roma platform op. De administraties van de federale overheid en de gefedereerde entiteiten, de verenigingen van lokale besturen en UNIA vormen de stuurgroep van dit platform. Dit platform heeft als doel een participatief dialoogproces op te starten - én te consolideren - met alle stakeholders en Roma-gemeenschappen in België.

Na een evaluatie van het pilootjaar werd beslist om de werking van het Belgisch nationaal Roma platform verder te zetten. Uit de evaluatie van het pilootjaar bleek echter dat meer aandacht voor de **genderdimensie van Roma integratie** nodig is. Meer inspanningen zijn nodig om een veilige omgeving voor participatie te bieden. Anderzijds werd vastgesteld dat dit thema vandaag bij vele terreinorganisaties en instellingen nog steeds onbekend is. Daarom wordt **via een participatieve dialoog een bewustwordingsproces opgezet**.

In dit kader wordt deze **zinvolle en kritische discussie** rond het thema ‘genderdimensie van Roma integratie’ georganiseerd. De ronde tafel werd door een kleine werkgroep - samengesteld uit Romavrouwen met expertise ter zake - voorbereid. Deze werkgroep identificeerde de **prioriteiten** waarrond vanuit genderoogpunt meer bewustwording nodig is. Deze werkgroep identificeerde ook de **stakeholders** waarmee in dialoog wordt getreden. Het ontsluiten van **bestaande goede praktijken** op vlak van Roma integratie zal een terugkerend punt op de agenda zijn.

Verloop van de ronde tafel

10:00 – 10:30 : Onthaal

10:30 – 10:40 : Welkom en inleiding, Isabelle Martijn (PODMI), coördinator Belgisch nationaal Roma contactpunt

10:40 – 10:45 : Kennismaking

10:45 – 11:00 : Introductie tot het discussiethema “Roma integratie vanuit genderoogpunt” (infografic)

11:00 – 11:30 : Getuigenissen uit de praktijk, drie Roma vrouwen getuigen vanuit hun dagdagelijks perspectief.

11:30 – 12:55: Discussie rond volgende thema’s : rol van de vrouw (gelijke kansen), armoedebestrijding, seksualiteit, gezondheidszorg, onderwijs, participatie, anti-discriminatie

12:55 – 13:00: Afsluitende opmerkingen

13:00 – 14:00 : Broodjeslunch

Inleiding en verwelkoming

Isabelle Martijn (POD Maatschappelijke Integratie) verwelkomt de deelnemers aan deze ronde tafel rond ‘gender’, georganiseerd door het Belgisch nationaal Roma platform. Tijdens de ronde tafel zal stil gestaan worden bij de moeilijkheden en uitdagingen maar ook bij de mogelijkheden en opportuniteiten die Roma integratie vanuit gender oogpunt

biedt. Dit initiatief - mede mogelijk dankzij de steun van de Europese Commissie – werd [voorbereid](#) door Mihaela COVACI, Elvira HASAN, Maria LEIMBERGEN, Merima MEHMETI, Etem NAFIJA, Daniela NOVAC, Deborah SAMU en Gisela SAMU. Deze voorbereiding werd in goede banen geleid door Natasja Naegels (Romawerking, De Schoolbrug vzw). Uit deze voorbereiding is het belangrijk mee te geven dat :

1. volgens de werkgroep Roma integratie vanuit genderoogpunt benaderen belangrijk is en een noodzakelijk thema om een dialoog rond op te starten. Het thema ligt evenwel ook gevoelig. Dubbele discriminatie (van buiten en van binnen de gemeenschap) is nooit ver weg. Dit initiatief van het nationaal Roma platform is interessant omdat de doelgroep rechtstreeks bevestigd wordt daar waar dergelijke consultaties meestal via bemiddelaars verlopen.
2. de werkgroep heel heterogeen was. Deze diversiteit uit zich zowel naar origine (gemeenschap, land van oorsprong, verblijfplaats in België) als naar leeftijd en tewerkstellingsstatuut. Hoewel de vrouwen veel gemeen hebben, nemen zij ook over bepaalde onderwerpen heel verschillende standpunten in.
3. de deelnemers bezorgdheid tonen rond de vraag hoe te integreren met behoud van hun cultuur (die heel divers is). Hoe kunnen deze vrouwen zichzelf en elkaar versterken?

Ook Anita Opfergelt, adviseur bij de beleidscel van de Staatssecretaris bevoegd voor armoedebestrijding en gelijke kansen, verwelkomt de deelnemers aan de ronde tafel en onderschrijft het belang van dit thema. Vooral de inbreng van expertise en kennis van de doelgroep – de rode draad van deze bijeenkomst – is volgens haar cruciaal om vooruitgang te boeken op dit thema.

De deelnemers (deelnemerslijst als bijlage) aan de ronde tafel worden gevraagd om zichzelf voor te stellen en stil te staan bij de vraag ‘Waarom ben ik hier?’

Introductie tot het thema.

De ronde tafel werd zoals hoger gemeld voorbereid door een werkgroep van Romavrouwen van zeer diverse origine die stilstonden bij drie vragen:

1. Is het thema ‘Roma integratie vanuit genderoogpunt’ wel belangrijk ?
2. Waarmee moet rekening gehouden worden wanneer Roma integratie vanuit genderoogpunt benaderd wordt? Wat is eigen aan de rol van de vrouw?
3. Welke zijn de thema’s waar voor meer aandacht nodig is?

De [belangrijkste conclusies](#) van deze discussie werden gebundeld en worden met de deelnemers gedeeld als introductie tot de discussie.

De getuigenissen

Merihma Mehmeti groeide samen met haar vier zusjes en één broer op in Kroatië. Merihma legt in haar getuigenis de nadruk op het belang van onderwijs voor Romameisjes. Van Romameisjes /vrouwen wordt niet verwacht dat ze studeren. De familie staat centraal en vrouwen worden geacht thuis te blijven en voor de kinderen te zorgen. Studeren wordt zo al snel een heel moeilijke opdracht voor Romameisjes. Sommigen haken snel af en zetten hun studies stop. Merihma onderstreept daarom het belang van positieve rolmodellen en steun van buiten de gemeenschap. Zij kunnen helpen vaders / echtgenoten van het belang van onderwijs te overtuigen. Dit is nodig want zonder hun toestemming is studeren voor Romameisjes onmogelijk. Merihma haalde uiteindelijk een diploma hoger onderwijs en werkt vandaag als bemiddelaar bij Stad Antwerpen. Het is haar rotsvaste overtuiging dat alle Romameisjes de kans moeten krijgen op te studeren.

Gisela Samu behoort tot de Gabor gemeenschap uit Charleroi. Zij benadrukt het belang om met de doelgroep in dialoog te treden. Nog steeds is er heel veel onbegrip, vaak ingegeven door gebrek aan kennis. Dit is wederzijds. Roma gemeenschappen kennen de ‘gadje’ niet, de ‘gadje’ kennen op hun beurt de cultuur van de verschillende Roma gemeenschappen niet. Gisela is trots op haar afkomst en toont dit o.m. door haar traditionele kledij. Zij voegt er evenwel meteen aan toe hoe dit voor haar en haar gezin de toegang tot onderwijs, tewerkstelling... bemoeilijkt. Gisela ziet dat de

eerste schuchtere stappen naar emancipatie worden gezet. Maar het zijn kleine stapjes die enkel genomen kunnen worden mits de goedkeuring van de vaders / echtgenoten. Enerzijds is er de Gabor cultuur waar onderwijs voor meisjes niet primeert. Meisjes / vrouwen worden op de eerste plaats geacht het huishouden te doen en voor de kinderen te zorgen. Anderzijds is er discriminatie. Zelfs na 10 jaar legaal verblijf in Charleroi wordt Gisela nog steeds nagekeken en nageroepen. Centrale vraag die Gisela dan ook bezighoudt is hoe maatschappelijke integratie versterkt kan worden, hoe sociale uitsluiting bestreden kan worden met respect voor haar cultuur. Nog steeds is er veel armoede en sociale uitsluiting en ook de toe-eigening van sociale rechten verloopt moeilijk.

Mihaela Covaci, moeder van twee kinderen, benadrukt het belang van de toegang tot de gezondheidszorg. Veel Roma leven in precare omstandigheden wat resulteert in een slechte gezondheid (vasculaire ziekten, diabetes, obesitas...). Vaak gaat het om chronische aandoeningen als gevolg van slechte voeding, slechte hygiëne ... Preventie ligt nog steeds moeilijk gezien Roma in hun landen van oorsprong vaak gemarginaliseerd leefden en geen toegang tot gezondheidszorg hadden. Dit is zeker het geval voor gynaecologische onderzoeken waar preventie weinig voorkomt zowel pre- als postnataal (taboe, weinig seksuele opvoeding). Nog te vaak moeten Romavrouwen terugvallen op curatief optreden. Mihaela is er dan ook van overtuigd dat voorlichting op school heel belangrijk is. Maar daar stelt zich dan weer het probleem dat meisjes vaak vroegtijdig afhaken en hun studies stopzetten. Mihaela pleit voor informatiecampagnes op vlak van seksuele voorlichting maar ook vb. over gezonde en evenwichtige voeding. Ook gezondheidswerkers zijn vaak onbekend met de Roma cultuur. Dit zorgt soms voor spanningen. Bemiddelaars kunnen soelaas brengen.

Discussie

Tijdens de interactieve discussie gaan de deelnemers met elkaar in dialoog. Volgende uitdagingen – die verdere dialoog en zoeken naar concrete oplossingen vereisen – worden geïdentificeerd :

- **Roma vrouwen die gescheiden of alleenstaand zijn** hebben het vaak heel moeilijk. Zij worden niet gerespecteerd, gesteund door hun gemeenschap. Zij worden ook vaak geconfronteerd met discriminatie van buiten hun gemeenschap. Deze groep van vrouwen mag niet uit het oog verloren worden.
- Roma doen **vaak pas heel laat beroep op gezondheidszorg**. Roma gaan pas naar de dokter als het dringend wordt. Preventie is ver weg. De drempels (al dan niet van financiële aard) zijn vaak heel hoog. Meer werk is nodig om concrete oplossingen te zoeken want al te vaak wordt direct naar het ziekenhuis gestapt en dit in een late fase van de ziekte.
- **Bemiddelaars in ziekenhuizen** zijn belangrijk. De interculturele bemiddelaars van de FOD Volksgezondheid die tot voor kort enkel in ziekenhuizen werkten kunnen nu ook ruimer werken via videoconferentie. Door **aan huis te gaan** (bemiddelaars samen met vb. ONE, Kind en Gezin) kan vaak de ruimere problematiek vroeger gedetecteerd worden en wordt het mogelijk om preventief door te verwijzen naar een huisdokter.
- Roma hebben vaak verschillende statuten, dit impliceert verschillende **statuten op vlak van ziekteverzekering** (ziekteverzekering in België, ziekteverzekering in land van herkomst, dringende medische hulp). Wie welke rechten heeft is vaak onduidelijk (zowel voor de doelgroep, als voor de zorgversterkers).
- Een andere uitdaging is de **kinderopvang**. Roma gezinnen doen meestal geen beroep op kinderopvang. Toch wordt er een voorzichtige verandering vastgesteld en doen sommige mama's die uit huis werken beroep op de crèche. Maar zolang er geen **concreet toekomstperspectief** is zal er geen beroep gedaan worden op de crèche.
- Vrouwen hebben het moeilijk om eigen standpunten in te nemen. De toestemming van de vader / echtgenoot is hierbij heel belangrijk. De vraag stelt zich of er meer **informatiecampagnes naar de man gericht moet worden?**
- Een **kruispuntperspectief ontbreekt** alsnog in de discussie / analyse. Wat zijn de variabelen die de diversiteit verklaren? Hoe belangrijk speelt discriminatie en armoede in vb. schoolmoeheid?
- Door **discriminatie en armoede** zijn er weinig toekomstperspectieven, stimulansen en geloof in eigen kunnen. Indien er geen perspectief is, is het enige perspectief het huwelijk. Hoewel schaars zijn **positieve rolmodellen** in deze context zeer belangrijk.
- De situatie verandert. Tieners, ook meisjes, beginnen het belang van school in te zien, komen op voor hun rechten. **Goede praktijk is jonge koppeltjes de kans te geven om samen te studeren.**
- Vanuit de doelgroep komen er signalen dat er nood is een **organisatie door en voor Roma vrouwen**.

Afsluitende opmerkingen

Isabelle Martijn (POD Maatschappelijke Integratie) dankt de deelnemers voor de interessante discussie. Deze ronde tafel was één van de stappen in een ruimer bewustwordingsproces rond Roma integratie vanuit genderoogpunt. De geïdentificeerde uitdagingen leggen de vinger op de wonde. Het Belgisch nationaal Roma platform zal nagaan welke de volgende stappen in dit dialoogproces kunnen zijn om uiteindelijk deze uitdagingen te vertalen in concrete aanbevelingen.

Co-funded by the Rights, Equality & Citizenship Programme of the European Union